

Opinia
do ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
oraz o zmianie niektórych innych ustaw
(druk nr 796)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 19 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw, zmierza przede wszystkim do rozszerzenia katalogu form ochrony zabytków oraz upraszcza przepisy określające zasady wywozu zabytków z terytorium Polski.

W dotychczasowym stanie prawnym do form ochrony zabytków zalicza się jedynie ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W noweli zaproponowano, aby ustalenia ochrony zabytków znalazły się także w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. W decyzjach tych uwzględniać się będzie w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Konsekwencją zmian w katalogu form ochrony zabytków jest modyfikacja przepisów dotyczących prowadzenia ewidencji zabytków. Zaproponowano, aby wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadził, w formie zbioru kart adresowych, gminną ewidencję zabytków obejmującą wszystkie zabytki nieruchome położone na terenie gminy, a nie jak dotychczas – tylko wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Zgodnie z ust. 5 dodawanym do art. 22, w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte zabytki nieruchome wpisane do rejestru, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Na podstawie ustępu 6 dodawanego do art. 22, właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadził będzie, w formie zbioru kart ewidencyjnych, ewidencję zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich. Obowiązek zawiadomienia właściwego dyrektora urzędu morskiego nowela nakłada na każdego, kto odkryje albo znajdzie na polskich obszarach morskich przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest to zabytek.

W art. 1 pkt 9 – 15 noweli zaproponowano szereg zmian w istotny sposób modyfikujących procedury związane z wywozem zabytków za granicę. Dotychczas zabytki mogą być wywożone za granicę na stałe, jeżeli ich wywóz nie spowoduje uszczerbku dla dziedzictwa kulturowego. W miejsce takiej regulacji proponuje się określić katalog zabytków, dla których wymagane będzie jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytków.

Zabytki wpisane do rejestru, wchodzące w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych albo znajdujące się w inwentarzach muzeów lub narodowym zasobie bibliotecznym, nie będą mogły być wywożone za granicę na stałe.

Nowela wprowadza także możliwość czasowego wywozu tych zabytków za granicę za pozwoleniem, jeżeli pozwala na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia.

Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę wydawał będzie minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Ustawa przyznaje mu prawo odmowy pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę, w przypadku gdy zabytek posiada szczególną wartość dla dziedzictwa kulturowego.

W art. 59 wskazano zabytki, których wywóz za granicę nie będzie wymagał pozwolenia.

W art. 1 w pkt 19 noweli uzupełniono przepisy karne ustawy o art. 113a, w myśl którego każdy, kto w terminie 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia na wywóz zabytku nie powiadomi o przywiezieniu go na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegał będzie karze grzywny.

Konsekwencją zmian w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest nowelizacja ustawy – Prawo budowlane, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona przez Sejm na 61 posiedzeniu w dniu 19 lutego br. pochodziła z przedłożenia rządowego. W Sejmie zajmowały się nią Komisja Kultury i Środków Przekazu oraz Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Ustawa nie była przedmiotem zastrzeżeń ani istotnych poprawek.

III. Uwagi

Zgodnie z art. 51 ust. 2 zabytki, o których mowa w ust. 1 i 4, mogą być czasowo wywożone za granicę, jeżeli pozwala na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się zabytek, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia. W ust. 3 tego przepisu, określającym rodzaje pozwoleń na czasowy wywóz zabytków wskazano jednak, że wymienionych tam pozwoleń wymaga wywóz zabytków, o których mowa tylko w ust. 1. Aby uniknąć wątpliwości, czy pozwolenia wskazane w art. 51 ust. 3 wydawane są także w przypadku czasowego wywozu zabytków wskazanych w ust. 4, rozważyć należy wprowadzenie do ustawy odpowiedniej poprawki.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 51 w ust. 3 wyrazy "ust. 1" zastępuje się wyrazami "ust. 1 i 4";

*Maciej Telec
Główny legislator*